

lékkal romlott a magyarság arányszáma a többi nemzetiséghez mérten. De mivel magyarázható a leromlás magyar helyeken? Miképpen érthető, hogy Kassán 58.7, Érsekújvárott 46.1, Losoncon 56.9, Rimaszombaton 46.2 és Rozsnyón 41.7 százalék a lemorzsolódás? És mivel magyarázható, hogy sok magyar helyen, sok magyar városban a magyarság visszaesése viszonylag nagyobb, mint a csaknem tiszta szlovák helyeken? Ha így halad a fejlődés, hol áll meg, hol állapotodik meg? 1921-ben még 786 helységben volt kizárólagos és viszonylagos magyar többség, 1930-ban már csak 740 helységben. A veszteség 46 helység! 1921-ben a magyar helységek területe 10.634, 1930-ban már csak 9.913 négyzetkilométer. Az elvesztett terület 721 négyzetkilométer.

A magyarság főleg a nagyobb városokban szorul vissza. A mai helyzet ebben is teljes fordítottja a háború előttinek. A tapasztalat azonban sok helyen nem igazolja a statisztika adatait. Sok helyen a magyarság ügye nem áll oly rosszul, mint a statisztika tükrében. De a szociológiai folyamatok már veszélyesen felsorakoztak a magyarság bomlasztására.

Hogyan foglaljuk össze e fejlődés értelmét? Hogyan hasonlítsuk össze a háború előtti helyzettel?

A fejlődés nemhogy teljességgel megfordult, de alaposan a szlovákság háborúelőtti fejlődési, illetve visszaesési arányai alá került. A szlovákság ma optimizmussal tekinthet városai fejlődésére. Mi azonban *Mráz* szavait és káromlásait vehetjük elő.

1. **Szabó Ervin:** Társadalmi és pártharcok az 1848/49-es magyar forradalomban, Bécs 1921. — 2. **JuDr. Josef Mráz:** Slovensko ve svetle statistiky, Praha 1920. — 3. **Knauer:** Welt Atlas 1938. — 4. **Otakar Machotka:** Americká sociologie, Praha 1938. — 5. **Pitirim Sorokin:** Sociologické nanky pritomnosti (Contemporary Sociological Theories) Praha 1936. — 6. **Josef Mráz:** i. m. — 7. **Révay István:** Nemzetiségi demográfia és kisebbségünk. A Kisebbségi problémák c. kötetben, Léva, 1937. — 8. **Bresztovszky Ede:** A gyárpar fejlődése és a gyári munkásság munkaviszonyai Magyarországon, Huszadik Század, 10. évfolyam. — 9. A Statisztikai Hivatal közlése. — 10. **Weisz István:** A mai magyar társadalom, Budapest 1930. — 11. **Révay István:** i. m. — 12. Az 1910-es adatok Josef Mráz adatai, az 1930-as adatokat a Statisztikai Hivattal utolsó népszámlálási eredményei alapján mi számítottuk ki. Az alapul vett kimutatások a Statisztikai Hivatal Lexikon obei 1930 III. Slovensko és a L. o. 1934. Podkarpatská Rus c. kiadványokban találhatóak.

ILARIE VORONCA: A KÖLTŐ ÉS ŐSZI TARSA

Fordította: KOVÁCS KATONA JENŐ

*A mozdulatlan parkban pihenni tér a nyár,
a fakó lombokon riadt báj kuporog
s a csend is sáros tükör, melyben a fák
árnyéka a finom eső képével elvegyül.*

*A rendetlen ruhájú ember elnyulva ott
a padon, lehet, hogy én vagyok. Arca az őszi
tájban elmosódik, majd halkán, zaj és emlék
nélkül, mint dércsepp egészen belevész.*

Ó, ez a szemrehuzott kalap és felöltő is bizony láttak jobb napokat. S a most az októberi párába fuló ágak közt reménytelenül kutató tekintet is bátrabb volt valamikor.

De mire várni még? Itt minden olyan sivár, mint kirándulóhely, honnan csak üres dobozokat és szeméttel hagyva elvonult a vidám csapat, vagy mint külvárosi ház, amit bontanak.

Igen, az ember sorsa ott az én sorsom is. Mint ő, duzzadó málhákkal rohantam én is a város felé. Könyvekkel s jó falatokkal, miket szeretett asszonyi kéz, anyja, nővér vagy feleség csomagolt.

És mint ő, ismertem én is a rideg várótermeket, vagy a lépcsőt, mely idegen szobába vitt. S „köszönöm jól“, válaszoltam a közömbös barátnak könnyed mosolyba rejtve rettegésemet.

Most itt ül, ősz az árnyéka. Az omló ég, mint nyirkéreg oly fehér s a didergő fák veszélyt neszelő aprómarha-nyájként riadtan borzolják sárguló lombjaikat..

De nem történik semmi. Mozdulatlan a park és szürke, mint kórterem. Amott messze a sétány végén kialudt már a nyári csillogás s az emberre csendesen borul az alkonyat.

MIVEL FOGLALKOZIK EGY SZÉKELY FALU?

Irta: INCZE LAJOS

Önálló fejezet szerző kiadásra kész falukutató művéből.

Legnagyobb kérdések közé tartozik: meghatározni, hogy mivel foglalkozik a falu. Jóllehet mindenkinek van főfoglalkozása, de az emberek mindennel foglalkoznak, amivel pénzt lehet szerezni. A családok foglalkozás szerinti csoportosítása tehát csak általános benyomás, vagy hivatalos elkönyvelés után történhetik. Ez azonban csak megközelíti a valóságot.

A családfők kimutatásában Parajdon 685 család szerepel. Ebből 393 népi magyar család, 83 magyar cigánycsalád (ha családnak tekintjük a máról-holnapra megváltoztatható kényszeregyüttélést; a fiatal cigányok között meglehetősen rendezetlen viszonyok uralkodnak: alkalmi együttélés kereset idején, egyfittlakás télire), 37 magyar ajku keresztény iparos- és kereskedőcsalád, 31 többségi tisztviselőcsalád, 27 zsidó család, 17 magyar értelmiségi család és 7 sátoros cigánycsalád.

Ez nagyjából meg is adja a foglalkozásbeli megoszlás vázlatát. Kereskedés bőven van a faluban. Három elem verseng egymással: zsidó, magyarosult és magyar. Részletesen így áll a helyzet: 10 vegyes-